

Srovnání některých stylů karate

Anotace

Cílem této práce je stručné porovnání historie a rozdílů některých z mnoha stylů karate – konkrétně **Shorin, Shotokan, Goju a Kyokushinkai**.

Úvod aneb *first things first*

Abychom mohli srovnávat styly karate, je nezbytné popsat, co vlastně styly jsou a proč a jak vznikly.

Japonské slovo *rjú* (ryu), které se pro označení stylů či škol používá, znamená „učební metodu“ (tedy spíš způsob, jak něco vyučovat, než samostatný styl). Už toto napovídá něco o vzniku „stylů“.

Karate je uváděno jako japonské bojové umění, což je (jako v té anekdotě z Rádia Jerevan) v podstatě správné, až na to, že karate nevzniklo v Japonsku a v době svého vzniku se nejmenovalo karate.

Takže **malý historický exkurz**:

Ve 14. století už mezi Čínou a ostrovem Okinawa už panují čilé obchodní styky. Součástí obchodní i kulturní komunikace jsou nepochybně i bojové dovednosti – gong fu (kung fu – tento pojem se stal souhrnným názvem pro čínská BU, ale opravdu znamená „pouze“ dovednost). Číňani přinesli své BU na Okinawu ostatně zřejmě již v 7. století.

V r. 1609 zabrala Okinawu japonská armáda a pochopitelně okamžitě vyhlásila zákaz nošení zbraní. Zřejmě někdy v této době tedy vzniká původní okinawské bojové umění *Tode* a rychle se mísí s importovaným čínským neozbrojeným bojem. V r. 1629 dochází ke sjednocení v rámci boje proti okupantům a vzniká *Te* – prekursor karate. V r. 1875 se Okinawa stává součástí Japonska, což znamená implementaci japonských občanských práv. Karate (připomeňme, že jako pojem stále neexistující), doposud nezákonné, již není nutné skrývat. Cesta pro diverzitu se otevírá...

Bojové umění se na Okinawě vyučovalo ve třech správních centrech: Shuri, Naha a Tomari. Již zde vznikají první rozdílné školy, pojmenované podle těchto měst, tedy shuri-te, naha-te a tomari-te. Stále však je zde určitý odstup veřejnosti a snaha o jakousi exkluzivitu. V r. 1903 je *Te* na Okinawě poprvé prezentováno veřejnosti. Až začátkem 20. století (za působení Anko Itose a Kanrio Higaonny) dochází ke změně názvu z „čínská ruka“ na „prázdná ruka“ (je nutné si uvědomit, že čínské a japonské znaky měly mnoho společného). Poprvé lze pojem karate snad nalézt v r. 1905 v osobních záznamech Choma Hanashira, Gichin Funakoshi použil slovo karate v r. 1936 ve své knize "*Cesta karate*" (která ovšem byla čistě filosofická – žádná „učebnice“).

Vybrané styly karate – jejich historie a atributy

Shorin ryu 小林流

Slovo *Shorin* lze přeložit jako „lesní pinie“.

Začátky stylu se odvozují již od staročínského umění *Kenpo* (Chuan-Fa, cesta pěsti), rozvíjené v jednom ze dvou šaolinských klášterů v provincii Hunan (*Shorin* je také japonským označením Shaolinu). Bojové umění čínských mnichů někdy kolem r. 1880 okinawský rodák Choshin Chibana rozvinul ve vlastní bojové umění *Kobayashi Shorin-ryu*. Po jeho smrti převzal výuku Shoshin Nagamine, který vytvořil vlastní styl/školu *Matsubayashi Shorin-ryu*. Yuchoku Higa pak vytvořil styl *Shorin-ryu Kyudokan*, který rodina Higa dodnes udržuje a rozvíjí.

„Tvrdá“ odnož *Shorin ryu*, zaměřená především na vnější bojovou formu, se vyučuje ve městech Shuri a Tomari. Ve městě Naha vzniká „měkká“, vnitřní forma *Shorei*, která později dává základ stylu *Goju*.

První písemný důkaz jmen *Shorin* a *Shorei* byl nalezen ve zprávě, popisující okinawské bojové umění, kterou napsal Itosu v r. 1908 okinawské vládě.

Charakteristika

Shorin ryu je tradiční styl, ovlivněný „cestou meče“ a orientovaný především na reálný boj. Pro přemísťování tedy používá především vyšší postoje s lokty, drženími těsně u těla pro možnost rychlého provedení krytů *soto-uke*, *uchi-uke* a *gedan-barai*. Techniky rukou se používají většinou na úkor technik nohou, charakteristické jsou obchvaty a *seky*. Charakteristická je technika *kakie*, která slouží pro nácvik vcítění do pohybů a reakcí soupeře (ekvivalentem *kakie* v čínských BU je technika *chi sau* – „lepící ruce“).

Kata: škola *Kyudokan* obsahuje 22 kata (*Fukyu* 1-2, *Pinan* 1-5, *Naihanchi* 1-3, *Jion*, *Jitte*, *Unsu*, *Kushanku Sho*, *Kushanku Dai*, *Passai Sho*, *Passai Dai*, *Chinti*, *Chinto*, *Seisan*, *Sochin* a *Gojushiho*).

Mistři: Anko Itosu, Kanrio Higaonna, v současnosti rodina Higa.

Shotokan ryu 松濤館流

Shoto znamená "šumění pinií" – tímto slovem podepisoval Funakoshi své básně. *Shoto-kan* pak znamená místo, kde se *shoto*-styl vyučoval (název prvního Funakoshiho dojo v Japonsku).

U zrodu tohoto stylu stojí Gichin Funakoshi (který, ač pro karate a jeho zpřístupnění veřejnosti udělal mnoho, opravdu není zakladatelem *Shotokanu*, jak jej dnes známe). Funakoshi poprvé změnil význam znaků, původně znamenajících „Čína, čínský“ na „kara“, tedy „prázdný“ a vlastně tak vytvořil obecný název karate.

Gichin Funakoshi studoval přes 30 let *Shorin ryu* - cvičil pod vedením mistrů Itosu a Azato styl *Shuri-te*, později s jinými mistry (např. *Matsumora Niigaki*) *Tomari-te*. Styl *Shorin* také sám vyučoval po svém příchodu z Okinawy do Japonska (o tvrdosti jeho tréninků se zmiňuje *Nakayama*). Zde také karate poprvé prezentoval veřejnosti – r. 1915 na Slavnosti bojových umění (natrvalo se ovšem v Japonsku usadil až v r. 1922). V Japonsku v té době už i tak docházelo ke komercializaci bojových umění, což bylo v rozporu s tradicionalistickým pojetím nesmírně obsáhlého *Okinawate*.

Své bojové umění pak Gichin předal svému synovi *Yoshitakovi* („*Gigo*“), který teprve byl zakladatelem *Shotokanu* v jeho současné moderní podobě. Sám Gichin Funakoshi tomuto modernímu pojetí nebyl příliš nakloněn – snad už tehdy byl schopen dohlédnout až na jeho

„konec“ - současnou sportovní podobu, o kterou se zasadil po II. světové válce Masatoshi Nakayama a která už se stylem, jak ho vyučoval Gichin Funakoshi, má jen málo společného.

Charakteristika

Funakoshi významně ovlivnil a modifikoval metodiku nácviku karate. Až doposud představoval trénink karate v podstatě pouze drily technik (kihon), kata bunkai a kumite-kata. Funakoshi prosadil další formy řízeného i neřízeného kumite – díky němu tedy dnes máme Gohon-kumite, Sanbon-kumite, Kihon ippon-kumite, Jiu ipponkumite a Jiyu-kumite. Styl Shotokan se vyznačuje nízkými postoji, které se ovšem při boji mění na praktičtější *kumite kamae*. Nízké postoje slouží především k nácviku dokonalého zvládnutí stand-up technik a přemístování (*tai-sabaki*) – kdo ovládne tyto techniky v nízkém postoji, dokáže je efektivně použít ve vyšším, bojovém postoji.

Dalším charakteristickým rysem jsou tvrdé, relativně krátké a účinné bloky a přímé údery s maximálně úspornou dráhou – obdobně jako ve stylu Shorin, ze kterého ostatně Shotokan vychází.

Shotokan je v současné době díky Gichinu Funakoshimu nejrozšířenějším stylem, vyučovaným masově po celém světě. Gichin Funakoshi sám se zasadil především o vytvoření výukové metodiky, která jako alternativa či doplnění dosavadních mnohaletých monotónních drillů zpřístupnila karate (obecně, nikoliv jen Shotokan) opravdu každému.

Kata

Gichin Funakoshi stanovil počet kata na 15 (Heian 1-5, Tekki 1-3, Bassai-dai, Kanku-dai, Hangetsu, Empi, Jitte, Jion, Gankaku), žákovské kata Pinan 1-5 transformoval v Heian 1-5 a zaměnil pořadí Pinan 1-2, aby tak pro žáky lépe zohlednil jejich obtížnost. Tekki kata pak slouží k nácviku postojů a jejich propojení s technikou.

Později byly ovšem do stylu zahrnuty ještě další kata (Taikyoku, Sochin, Chinte, Meikyo, Unsu a další), takže celkový počet dnes dosahuje 27.

Mistři: Gichin Funakoshi, Yoshitaka Funakoshi, Makoto Gimma, Shigeru Egami, Masatoshi Nakayama, Hidetaka Nishiyama...

Goju ryu 剛柔流

Vzhledem k výše uvedenému lze historii stylu Goju (stejně jako ostatních stylů) vystopovat přes Okinawu až do Číny. Začneme tedy na Okinawě, kde se základem Goju ryu stává Shorei (Naha-te), jak ho tam vyučoval Kanryo Higaonna. Jeho učení nesl dál jeho žák Chojun Miyagi. Název stylu *Goju* byl poprvé použit v r. 1929 v Japonsku po velké demonstraci bojových umění. Miyagiho nástupce Gogen Yamaguchi na tuto slavnost vyslal svého žáka Shinzata, který zde byl dotázán jedním z přítomných mistrů na název stylu, jež má reprezentovat. Chudák Shinzato zřejmě nevěděl, co má odpovědět (na Okinawě nebylo zvykem různé školy separátně pojmenovávat – vše patřilo do Shorin nebo Shorei), takže si rychle vymyslel název *Hanko ryu* („polotěžký styl“). Po svém návratu pak referoval Miyagimu, který mu odpověděl citátem z „bible“ bojových umění *Bubishi* o „Goju“ (tvrdém-měkkém) dýchání (třetí z osmi pravidel čínského Kenpo: *způsob nadechování a vydechování je tvrdost a měkkost*).

Charakteristika

Goju ryu používá především měkké, obloukové techniky a oproti některým jiným stylům velmi širokou škálu postojů od stabilních a silových (sanchin dachi – postoj přesýpacích hodin, mimochodem leckde nesprávně nazývaný postojem hodinového skla jako důsledek chybného překladu anglického „*hourglass*“) až po pružné a pohyblivé (nekoashi dachi – postoj kočky). Pohyby jsou prováděny s intenzívním dýcháním (*ibuki*).

Kata (každá kata začíná i končí obrannou technikou): sanchin, gekisai 1-2, saifa, seyunchin, shisochin, sanseru, seipai, kururunfa, sesan, suparinpei, tensho.

Mistři: Kanryo Higaonna, Moryo Higaonna, Chojun Miyagi, Anichi Miyagi

Kyokushinkai 極真会館

Toto slovní spojení se nejčastěji překládá jako „*setkání s poslední pravdou*“ (kyoku: konečný, poslední, shin: pravda, kai: setkání), což pro někoho může mít poněkud děsivý význam.

Historie tohoto stylu je výrazně odlišná od předchozích. Kyokushin je mladý styl, založený v polovině minulého století Masutatsu Oyamou jako čistě sportovní. Oyama se narodil v Korei jako Choi Young-Eui, do Japonska se přestěhoval v patnácti letech. Teprve zde se začal učit karate pod vedením Gichina Funakoshiho. Styl Kyokushin (a také jeho první dojo) založil v r. 1954, léta 1964-1994 již byla ve znamení expanze stylu.

Charakteristika

Kyokushin je plnokontaktní styl, založený na principech respektu, sebepoznání, sebezdokonalování, naprosté kázně a tvrdé práce. Pro dosažení cíle – vítězství v boji se otvírá i novým technikám, pokud jsou účinné. Jako tréninková metodika se používají osvědčené postupy plnokontaktních bojových sportů (x-box, sportovní fullkontakt karate...). Specialitou kyokushinu je hromadný boj 500 nebo 100 účastníků.

Kata (odvozeny z Shuri-te): Taikyoku Sono 1-3, Pinan Sono 1-5, kanku dai, sushiho, gekisai dai, gekisai sho, saifa, seienchin, seipai, yantsu, naihanchi (v shotokanu *tekkí*), garyu.

Mistři: Masutatsu „*Mas*“ Oyama, Tadashi Nakamura, Miyuki Miura.

Závěr

Cílem této práce bylo srovnání některých stylů karate (vyčerpávající – a to doslova – seznam různých stylů najdete např. na adrese http://www.karateslany.com/index.php?option=com_content&view=article&id=66:skolykar_ateclanek&catid=25:necookaratekat&Itemid=67).

Srovnání jsem provedl popisem historie a základních charakteristik jednotlivých stylů. Otázkou totiž zůstává, co a podle jakých kritérií vlastně srovnávat. Tuto práci koncipuji jako informativní – na podrobnější komparativní analýzu mi chybí zkušenosti. Srovnávat styly z hlediska jejich účinnosti ve skutečném boji nemám v úmyslu – takové srovnání považuji za urážku karate, které je dle mého názoru pouze dvojí: dobré a špatné.

Použitá literatura

- Nakayama, Masatoshi: *Best Karate*, Fighter Publications, 2003
- Nishiyama, Hidetaka + Brown, Richard C.: *Karate – the art of „empty hand“ fighting*, Tuttle Publishing, 1960
- Black Belt Magazine
- Mitchell, David: *Complete Book of Martial Arts*, Gallery Books, 1989
- McCarthy, Patrick (translation, comments): *Bubishi*, Tuttle Publishing, 1995

Veřejně dostupné internetové zdroje:

- <http://www.cubu.cz/>
- <http://www.shorinryu.cz/>
- <http://www.kyokushin-karate.cz>
- <http://en.wikipedia.org/>
- <http://www.okinawa-karate-do.cz/>
- <http://www.karateslany.com/>
- <http://www.gojuryu.net/>
- <http://www.iogkf.cz/>

Prohlášení autora:

Text této práce je kompendiem informací z uvedených zdrojů, propojených mými osobními názory a stanovisky. Nepoužil jsem žádné fragmenty či doslovné přepisy textů jiných autorů a nejsem si vědom dotčení autorských práv.

Překlady textů z anglických zdrojů jsou mé vlastní; za jejich správnost a přesnost neručím.